

Forsknings- och utvecklingsprogram för Agria och Svenska Kennelklubben Forskningsfond för sällskapsdjur 2024-2025

Bakgrund

Agria Djurförsäkring (Agria) och Svenska Kennelklubben (SKK) beslutade 2008 att inom ramen för sitt samarbete att samordna sina forskningsfonder för sällskapsdjur. Sedan 2010 har fonderna en gemensam administration i SKKs lokaler, en forskningskommitté med externa representanter som bedömer forskningsansökningarna samt en styrgrupp för ledning av samarbetet. Fonderna utlyser gemensamt sina medel och har ett gemensamt elektroniskt ansökningssystem.

Syfte och mål

Syftet för Agrias och SKK Forskningsfond är att främja forskning av hög vetenskaplig kvalitet rörande hund, katt och andra små sällskapsdjur inom fondens prioriterade områden. Fonden prioriterar forskning avseende sällskapsdjurens, fysiska och psykiska hälsa samt den sociala och ekonomiska betydelsen för människan och samhället.

Det övergripande syftet är att genom ny kunskap bidra till ökad djurvälstånd, ett ökat värdeskapande samt utveckling för hela sällskapsdjurssektorn.

Det ena målet för beviljade projekt är att forskningsresultaten ska komma till praktisk användning och ge goda förutsättningar för bättre djurhälsa och djurhållning samt kunskap om åtgärder för att kunna arbeta skadeförebyggande. Det andra målet är att stärka relationen djur, människa och samhälle. Detta genom att forskningsresultaten ska bidra till att skapa kunskap och komma till praktisk användning samt ge ökad förståelse för sällskapsdjurens betydelse för att förbättra hälsan för människor genom umgänge med djur och för de positiva effekter detta har för den enskilda människan och för samhället.

Utlysning, ansökningsberedning, bedömningskriterier och kommunikation

Anvisningar rörande utlysning, ansökningsförfarande, bedömningskriterier, kommunikation och övriga formalia finns beskrivet i Forskningsfondens **Handbok för sökande** som finns på både svenska och engelska.

Forsknings- och utvecklingsprogrammets tre delområden samt prioriteringar

Traditionellt sett har forskningen prioriterat områden som rör hälsa, utfodring och reproduktion hos våra sällskapsdjur. Idag är inriktningen mer omfattande. Kunskapen om sällskapsdjurens ökade betydelse i samhället har medfört nya viktiga forskningsområden som relationen mellan människa och djur och den ekonomiska betydelsen av sällskapsdjur i samhället.

De tre forskningsområdena är:

- Sällskapsdjurens fysiska och mentala hälsa, prestation och välfärd
- Sällskapsdjurens avel och uppfödning
- Sällskapsdjurens roll för människan och samhället

Prioriterade områden 2024–2025

För de aktuella åren har fonden valt att prioritera dels forskning som rör katt inom alla tre forskningsområdena, dels hela forskningsområdet Sällskapsdjurens betydelse för människan och samhället, oavsett djurslag.

Förutom rena forskningsprojekt är fonden också intresserad av systematiska översikter och metaanalyser med syfte att sammanställa den litteratur som finns inom ovanstående tre forskningsområden.

Sällskapsdjurens fysiska och mentala hälsa, prestation och välfärd

Sjukdomar som påverkar sällskapsdjurens hälsa är vanligt förekommande. Det finns stora variationer mellan olika hundraser avseende förekomst och typ av sjukdom. Även hos katt finns rasvariationer men detta är bristfälligt undersökt. Ytterligare kartläggning av rasspecifika sjukdomar hos hund och katt, liksom en ökad kunskap om miljömässiga och genetiska faktorer som styr och påverkar uppkomsten av sjukdomar hos sällskapsdjuren, är områden där behovet av forskning är stort. Även studier om nya associationer mellan sjukdomar och gener ska uppmuntras.

Samband mellan miljö och symtom på sjukdom hos katt behöver belysas mer. Det gäller både mag- och tarmsymtom och vissa luftvägssymtom som kan orsakas av hög populationstäthet och högt smittryck. För många individer tillsammans men även färre individer som inte kommer överens leder till stress, missämja, nedsatt immunförsvar med mera.

Tänder

En god munhälsa och bra djurtandvård är viktiga faktorer för sällskapsdjurens hälsa som behöver uppmärksammas. Tandsjukdomar hos både hund och katt är vanligt förekommande och orsakar onödigt lidande. Till exempel är tandresorption (TR) ett mycket smärtsamt tillstånd hos katt.

Mag- och tarmkanalen

Mag- och tarmsjukdomar är ett stort problem hos sällskapsdjuren och ett av de vanligaste skälen till veterinärbesök. Orsakerna kan vara många och variera från ofarlig magsjuka till livshotande tillstånd. Behandling med fekal mikrobiota transplantation (FMT) vid mag- och tarmproblem blir allt vanligare men vetenskaplig utvärdering saknas framför allt avseende katt. Kattens parasiter i samband med mag-tarmsjukdomar behöver ytterligare belysas.

Felin infektiös peritonit

Hos katt är felint coronavirus en vanlig orsak till sjukdom i digestionsapparaten men ett muterat coronavirus orsakar symtom från flera olika organ och dödsfall i felin infektiös peritonit (FIP). Forskning på bakomliggande faktorer liksom förebyggande åtgärder behövs fortfarande även om sjukdomen varit i fokus sedan länge. Glädjande nog finns nya läkemedel med lovande resultat på marknaden. De är än så länge inte registrerade i Sverige. Trots att behandlingen används frekvent både internationellt och nationellt behövs mera kunskap också rörande denna behandling.

Hud

Hudsjukdomar hos sällskapsdjuren är mycket vanligt förekommande och ofta plågsamma för djuren. De kan vara svåra att diagnostisera och många gånger är bakomvarande faktorer ofullständigt kända. Studier och kartläggning av problemkomplexet är därför mycket angeläget.

Rörelseorganen

Orsaker till skador i skelett och leder är ett viktigt forskningsområde liksom behovet av evidensbaserade metoder för rehabilitering. Hos arbetande hundar såsom till exempel jakt-, drag- och vallhundar är det extra viktigt med en väl fungerande och hållbar rörelseapparat. Det finns behov av mer kunskap om skadeförebyggande åtgärder som ökar hållbarheten genom till exempel välutvecklad och anpassad träning. Utvärdering av hälsoprogram för skelett- och ledsjukdomar inklusive ryggkotpelaren är önskvärt. Objektiv rörelseanalys för sällskapsdjur kan vara ett sätt att utveckla välfärden.

Tumörer

Våra sällskapsdjur blir allt äldre och med ökande ålder följer en ökad risk för tumörsjukdomar. Fler än hälften av alla hundar över 10 år får en cancerdiagnos. Ökad kunskap om de vanligaste tumörsjukdomarna är viktig. Behandlingsmetoder av tumörsjukdomar utvecklas snabbt, men det finns få uppföljande studier som visar värdet av dessa behandlingar.

Reproduktion

En viktig förutsättning för lyckad uppfödning av sunda och friska sällskapsdjur är en god reproduktionsförmåga. Eftersom det naturliga urvalet är ersatt av människans avelsurval måste stor vikt läggas vid att använda avelsdjur som nedärver en god reproduktionsförmåga, från parning till skötsel av avkomman. Därför är det önskvärt att man kartlägger de genetiska och miljömässiga faktorer som ligger bakom god hälsa i reproduktionsapparaten och god fortplantningsförmåga, samt avvikelser från dessa faktorer. Särskilt önskvärt är ökade kunskaper om de faktorer som ligger bakom svårigheter att föda ungar på naturlig väg och där målet är att sänka antalet dystokier.

Livmoderinflammation är en sjukdom som drabbar nästan var fjärde tik. Oftast är det medelålders och äldre hundar som blir sjuka vilket många gånger innebär att hunden redan har använts i avel. Här behövs mer kunskap för att på sikt minska frekvensen sjukdomsfall.

Neurologiska sjukdomar

Hundar och katter kan drabbas av många olika sjukdomar i nervsystemet. Till exempel är epilepsi och diskbräck vanliga sjukdomar. Mer forskning behövs för att snabbare kunna ställa rätt diagnos och att sätta in rätt behandling på hundar och katter med neurologiska skador och sjukdomar.

Ögon

Ögonsjukdomar är vanligt förekommande hos våra husdjur och ett område där det behövs mer kunskap om orsaker och behandlingar. Till exempel är den genetiska orsaken till många varianter av Progressiv Retinal Atrofi (PRA) fortfarande okänd.

Geriatrisk

Våra sällskapsdjur blir allt äldre. Forskning rörande gamla djurs välfärd och vårdbehov i kombination med etiska ställningstaganden behövs. Ett väsentligt forskningsområde är att dels identifiera behandlingsbara symtom i tid, dels lindra geriatriska symtom.

Genetik

Den snabba utvecklingen av genteknik är viktig för avelsarbetet men kräver utvärdering av de tester som erbjuds kommersiellt. Fortsatt forskning kring gener som har stor effekt på sällskapsdjurens funktion och hälsa är angelägen. Även studier om nya associationer mellan sjukdomar och gener ska uppmuntras.

Utfodring

Näringsförsörjning av våra sällskapsdjur är viktig för djurens funktion och hälsa under hela livet. Kunskap om djurens behov av olika näringsämnen i olika skeden i livet och vid olika aktiviteter behöver förbättras. Studier av sjukdomar som orsakas av felaktig utfodring är viktiga för att minska djurens lidande, exempelvis bristsjukdomar, övervikt och fetma.

Mentalitet

En ökad förståelse för sällskapsdjurens mentalitet och beteende är önskvärt. Särskilt kunskapen om de faktorer som är viktiga för utvecklingen av mentalt sunda hundar är ett område där mer forskning behövs.

Behandlingsutvärdering

I takt med den veterinärmedicinska utvecklingen kommer nya kirurgiska och medicinska behandlingsmetoder samt nya diagnostiska metoder. Tyvärr saknas många gånger uppföljande studier varför den här typen av forskning är mycket angelägen.

Sällskapsjurens avel och uppfödning

Ett eftersatt forskningsområde hos hund och katt är vilka egenskaper som gör dem till goda mödrar åt sina ungar och hur dessa egenskaper nedärvs och därmed påverkar ungarnas fysiska och mentala egenskaper senare i livet.

Med tanke på den ökande trenden att kastrera hanhundar och tikar av icke-medicinska skäl är det önskvärt med studier som kartlägger hur kastration påverkar hundars mentalitet och fysiska hälsa. Minst lika viktigt är också att ta reda på om kastrationen får den effekt som djurägarna eftersträvar med ingreppet.

Andra angelägna områden inom avel och uppfödning är:

- Jämförelser mellan genetiska inavelsgrader och traditionella stamtavlebaserade dito
- Se hur olika exteriöra egenskaper korrelerar till olika hälsoegenskaper och prestation
- Pedagogiskt åskådliggöra vilka "trösklar" som tillämpats vid urvalet av avelsdjur. Vad baserar man i praktiken sitt avelsarbete på. Av vilka orsaker väljs avelsdjur bort?
- Används en utställningsmeriterad hund oftare i aveln än en som inte har utställningsmeriter?
- Avel för livslängd.

Sällskapsjurens roll för människan och samhället

I tusentals år har människor levt tillsammans med hundar och katter. Djuren har skyddat oss, vaktat och vallat boskap, bekämpat skadedjur och deltagit i jakt. De har också spelat en viktig kulturell roll i myter, fabler, ritualer och konst. Arkeologer har visat att djur sedan länge fungerar som följeslagare, sällskap och nära vänner – en roll som blivit ännu mer central i det moderna samhället.

Sällskapsdjuren är betydelsefulla för vår hälsa och vårt välmående. De har börjat användas i skola, vård och omsorg. Djur har en kulturell betydelse även idag: de förekommer i litteratur, konst, film och populärkultur. I dessa kulturella uttryck speglas vår syn på djur och natur, och vår förståelse av oss själva som människor. Sällskapsdjuren påverkas av sin kulturella status – det går trender i hundraser, träningsmetoder och djurhållning vilket i sin tur har effekter på avel och djurvälstånd.

Forskning inom området humaniora och samhällsvetenskap är nödvändig för att få en bättre förståelse för sällskapsjurens betydelse för såväl den enskilda människan som för samhället i stort och därmed få en ökad acceptans för sällskapsdjur i samhället. Humanistisk och samhällsvetenskaplig forskning kan också identifiera normer och värderingar som påverkar hur vi ser på, och behandlar våra sällskapsdjur.

Ett flertal studier, såväl svenska som internationella, visar på sällskapsjurens psykiska, sociala och ekonomiska betydelse. När det gäller tjänstehundar – som kan delas in i traditionella och sociala tjänstehundar – saknas motsvarande forskning. Vilken roll spelar tjänstehundar inom olika organisatoriska sammanhang? Hur värderas de sociala tjänstehundarnas arbetsinsatser ur brukarnas och samhällets perspektiv?

Exempel på forskningsområden:

- Interaktion mellan människor och sällskapsdjur
- Etiska frågor rörande djurhållning och träning
- Sällskapsdjur inom vård, skola och omsorg

- Sällskapsdjurens betydelse för människors hälsa och livsstil – och människors påverkan på djurens hälsa, beteende och välmående
- Sällskapsdjurens betydelse för människans rekreation och fritid
- Djurs roll i organisationer, såsom vård, polis och försvaret
- Djurvälstånd hos arbetande hundar
- Sällskapsdjurens samhällsekonomiska betydelse
- Hälsoekonomi kopplat till sällskapsdjur eller till sociala tjänstehundar.

Aktuella fonder

Agrias Forskningsfond

Agria Forskningsfond grundades 1938 med syfte att främja forskning till nytta för sällskapsdjur, hästar, lantbruksdjur och gröda. Genom forskningsfonden verkar Agria för ökad djurhälsa och förbättrad djurhållning, men också för att skapa trygghet för djur och människor.

Agria forskningsfond finansierar enbart forskningsprojekt som är till nytta för det aktuella djurslaget. Djuren får aldrig utsättas för lidande och inget djur får utsättas för onödiga eller plågsamma djurförsök.

Målet är att stödja veterinärmedicinsk forskning och forsknings- och utvecklingsprojekt rörande husdjur och husdjursskötsel. Det kan handla om skötsel av sällskapsdjur och ge stöd till utredningar och undersökningar som leder till skadeförebyggande åtgärder. Fonden ska även bidra till forskning om djurens roll och betydelse i samhället samt hur umgänge med djur kan bidra till förbättrad hälsa hos människor.

Agria forskningsfond bidrar med avsatta forskningsmedel för sällskapsdjur till samarbetet i Agria och SKK forskningsfond. Forskningsmedel kan sökas av forskare som verkar i något av de länder där Agria har verksamhet och där utlysning av forskningsmedel sker.

Bertil Lagerblads Forskningsfond

Fondens ändamål är att främja forskning inom de områden som rör hund, i första hand inom veterinärmedicin, genetik och etologi men även forskning om hundens psykiska, sociala och ekonomiska betydelse för människan. Särskild uppmärksamhet ska ägnas jakthundar.

Stiftelsen Ulla Segerströms och Bertil Sted-Grens Fond

Fondens ändamål är att främja vetenskaplig forskning avseende hund.

Svenska Kennelklubbens Forskningsfond

Fondens ändamål är att främja forskning inom de områden som rör hund, veterinärmedicin, genetik och etologi, men även psykisk, social och ekonomisk betydelse samt hundens historiska och kulturella betydelse. Särskild uppmärksamhet ska läggas på hundens hälsa och möjligheterna att i Sverige föda upp och hålla hund.

Marina Reutersvärds fond

2023 tillkom Marina Reutersvärds fond som avsätter medel för cancerforskning på hund.

21/3 2024